

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ
โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจะเข้เขต 2

THE RELATIONSHIP BETWEEN LEADERSHIP STYLES OF SCHOOL
ADMINISTRATORS TO QUALITY SCHOOL UNDER THE OFFICE OF
CHACHOENGSAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

สุเทพ สุริยรัตนโนภาส¹, ดร. กัญกร เอี่ยมพญา² และดร.นิวัตต์ น้อยมณี³
Mr. Suthep Suriyorrattananopas, Dr. Kanporn Aiemphaya and Dr. Niwat Noymanee

นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์¹
อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์^{2,3}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2, 2) เพื่อศึกษาระดับของโรงเรียนคุณภาพ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูของโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ลำดับแรกคือ ภาวะผู้นำแบบชี้แนะ 2) โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ โรงเรียนน่าอยู่ ชุมชนร่วมใจ ครูดี และใช้ประโยชน์ร่วมกัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก คือ นักเรียนมีคุณภาพ 3) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ แบบภาวะผู้นำ โรงเรียนคุณภาพ

ABSTRACT

The purposes of this study were to investigate 1) the level of leadership styles of school administrators from opinion of teachers under the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 2, 2) the level of quality school from opinion of teachers under the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 2, and 3) the relationship between leadership styles and quality school under the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 2. The samples were 175 teachers of quality schools under the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 2. The research instrument used for collecting data was a set of 5-item rating scale questionnaire. Frequency, percentage, mean and standard deviation, the Pearson correlation (Pearson product moment correlation coefficient) were employed for data analysis.

The findings revealed as follows:

1) Leadership styles of school administrators under the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 2 as a whole was at a high level, ranking by the mean scores from high to low : the participative style, the achievement style, the supportive style, and the directive style lastly respectively.

2) Quality school under the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 2 as a whole was at a high level, ranking by the mean scores from high to low : pleasant school, participative community, good teacher, participative useful , and quality student respectively.

3) The relationship between leadership styles of school administrators and quality school under the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 2 was significantly positive correlation at the highest level of .05.

Keywords Leadership styles, Quality school

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 บัญญัติเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ใน มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 18)

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เนื่องจากการศึกษาเป็นเรื่องของการพัฒนาคน เป็นการลงทุนที่

จำเป็นและคุ้มค่ามากที่สุดของสังคม ที่ผ่านมามีการปฏิรูปและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องแก้ไข ทั้งทางด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ความเสมอภาค และคุณภาพการศึกษา ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพด้วยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาสถานศึกษาในท้องถิ่นชนบทให้มีคุณภาพและมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักในความสำคัญในการปฏิบัติงานรองรับกรอบการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองดังกล่าวและหลักการการพัฒนาด้านคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วมจึงกำหนดนโยบายโครงการโรงเรียนดีศรีตำบลเพื่อดำเนินการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อม สามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกรักเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่น ศรัทธา และส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนดังกล่าว นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง การสร้างสรรค์คุณภาพที่ดีของประชาชน โดยโรงเรียนและชุมชนสามารถจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อบริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 1-3)

จากบทนโยบายนี้ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนซึ่งจะต้องใช้วิธีการและแบบการที่แตกต่างกันตามบริบทของโรงเรียน ดังนั้น การบริหารโรงเรียนในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแนวทางการบริหารจัดการให้ความสำคัญการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ใฝ่รู้และพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบโดยจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และการมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางการศึกษาเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีศักยภาพมุ่งความเป็นเลิศทางการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ จึงเกิดผลดีบรรลุดตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ โรงเรียนควรให้ความสำคัญด้านคุณภาพของนักเรียนในการจัดการศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องอบรมสั่งสอนนักเรียนให้มีความรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติจึงเกิดแนวคิดโรงเรียนคุณภาพขึ้น (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 45) โรงเรียนคุณภาพเป็นโรงเรียนที่มีสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยี งบประมาณ และทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งในด้านบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานกำหนด และได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกด้าน ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข โรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องความต้องการของชุมชน เป็นที่ชื่นชมของชุมชน รวมทั้งเป็นโรงเรียนที่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชน และโรงเรียนอื่นในชุมชนได้ (อรุณ จันทวานิช, 2547, หน้า 1) โรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนและผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้ ดังนั้นการมี “โรงเรียนคุณภาพ” ถือเป็นนโยบายเร่งด่วนที่สำคัญในการเป็นกลไกให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศ และมีความเสมอภาคในการให้บริการ

ทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันในมาตรฐาน ยึดหยุ่นและหลากหลายในทางปฏิบัติ ซึ่งผู้บริหารในฐานะผู้นำของโรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแสดงออกถึงภาวะผู้นำของตนให้มีความเหมาะสมกับกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้พัฒนาตามศักยภาพของโรงเรียนโดยมีเป้าหมายสำคัญคือการพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพ

“โรงเรียนคุณภาพ” เป็นเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพเป็นต้นแบบและเป็นแบบอย่างของโรงเรียนอื่นที่เป็นรูปธรรมและท้าทายความสามารถของผู้บริหาร ความสำเร็จของการมี “โรงเรียนคุณภาพ” จึงส่งผลให้บรรลุตามมาตรา 49 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ” นอกจากนี้ยังจะช่วยขจัดปัญหาวิกฤตทางการศึกษาต่างๆได้ อาทิเช่น คุณภาพสถานศึกษาที่แตกต่างกัน คุณภาพผู้เรียนที่มีมาตรฐานไม่เท่าเทียมกัน ผู้เรียนขาดกระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และความเหลื่อมล้ำในการเข้ารับบริการทางการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นความมุ่งมั่นของกระทรวงศึกษาธิการในอันที่จะให้ “โรงเรียนคุณภาพ” ดำเนินการได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ นับเป็นมิติใหม่แห่งการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาที่เกิดขึ้นตั้งแต่รากหญ้าของการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ได้ (อำรุง จันทวานิช, 2547, หน้า 2-3) นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนว่าโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของชาติ (สุวิมล ใจโปร่ง, 2550, หน้า 2) ความมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ปัจจุบันโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีหลายประเภท โดยแบ่งออกเป็นโรงเรียนในฝัน, โรงเรียนรางวัลพระราชทานและโรงเรียนดีศรีตำบล ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีนโยบายให้โรงเรียนที่มีความพร้อมขอเสนอชื่อเป็นโรงเรียนคุณภาพและมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดจากกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนคุณภาพแต่ละประเภทมีเกณฑ์การประเมินแตกต่างกันไปซึ่งโรงเรียนที่จะผ่านการประเมินโรงเรียนคุณภาพนั้นต้องมีปัจจัยหลายๆด้านประกอบด้วยผู้นำและบุคลากรมีความเข้มแข็ง การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

จากสภาพความเป็นมา ความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

2. เพื่อศึกษาระดับโรงเรียนคุณภาพ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้สารสนเทศในการนำไปพิจารณาการพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูของโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 320 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

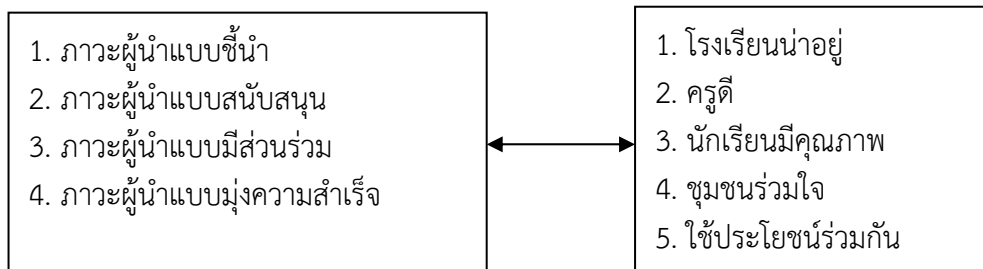
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูของโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 175 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, หน้า 608) และสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยนำหลักการแนวคิดทฤษฎี มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปร แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ตัวแปร โรงเรียนคุณภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามแนวคิดของทองใบ สุดซารี (2544, หน้า 66) ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำแบบชี้แนะ 2) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน 3) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม 4) ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับโรงเรียนคุณภาพ ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 4) มี 5 ข้อ คือ 1) โรงเรียนนำอยู่ 2) ครูดี 3) นักเรียนมีคุณภาพ 4) ชุมชนร่วมใจ 5) ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

3. สร้างแบบสอบถามแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

4. เสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะ

4.1 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ แนะนำปรับปรุงแก้ไข

4.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (content validity) โดยใช้เทคนิค IOC (index of congruence) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

4.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 30 โรงเรียน

4.4 นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะปรึกษาที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกรรมการเพื่อพิจารณาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

4.5 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990, p. 76) ซึ่งแบบสอบถามแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 และแบบสอบถามโรงเรียนคุณภาพ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

5. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ในการขออนุญาตครูในโรงเรียนตอบ

แบบสอบถามและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 ชุด

6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

7. นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และนำผลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

8. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) และหาร้อยละ (%)

9. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นรายชื่อแล้วนำมาแปลความหมายของระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับมากที่สุด	มีค่าคะแนนเป็น	5	คะแนน
ระดับมาก	มีค่าคะแนนเป็น	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	มีค่าคะแนนเป็น	3	คะแนน
ระดับน้อย	มีค่าคะแนนเป็น	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเป็น	1	คะแนน

10. การวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนคุณภาพ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มาคำนวณเพื่อวิเคราะห์แล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นรายชื่อแล้วนำมาแปลความหมายของระดับโรงเรียนคุณภาพ ตามเกณฑ์

11. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนคุณภาพ ใช้การหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยภาพรวมและรายด้าน แล้วเปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

12. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้ 1) การแจกแจงความถี่ (Frequency) 2) ร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 5) การวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 62.29 รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 37.71 มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมากที่สุด คือ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 40.57 รองลงมา คือ อายุ 30 – 39 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 20.57 และอายุ 40 – 49 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.86 มีประสบการณ์ในการทำงาน 16 ปีขึ้นไปมากที่สุด คือ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 47.43 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 25.14 มี

ประสบการณ์ในการทำงาน 6- 10 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 15 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.14 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.43) รองลงมา คือ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ($\bar{X}$ = 4.34) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ($\bar{X}$ = 4.28) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบชี้แนะ ($\bar{X}$ = 4.00)

3. ผลการศึกษาโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนนอากู ($\bar{X}$ = 4.37) รองลงมา คือ ชุมชนร่วมใจ ($\bar{X}$ = 4.34) ครูดี ($\bar{X}$ = 4.33) และใช้ประโยชน์ร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.19) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีคุณภาพ ($\bar{X}$ = 4.06)

4. ผลการศึกษาพบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก (r_{xy} = .803) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิจัยแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนาพัฒน์ เทสสวัสดิ์ (2552, หน้า 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การใช้แบบภาวะผู้นำหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักและเข้าใจดีว่าการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสูดนั้น บุคลากรในสถานศึกษาล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญ ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษาต้องมีปฏิสัมพันธ์และการอาศัยกันและกัน ยอมรับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางที่ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และในรายด้าน โรงเรียนนอากู อยู่ในลำดับแรก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพูนสิน ประคำมินทร์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนคุณภาพ : กรณีโรงเรียนธาตุพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของโรงเรียนดี สภาพสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเป็นโรงเรียนคุณภาพ ประกอบด้วยปัจจัยหลายด้าน หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสม มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นศักยภาพของนักเรียน มีการประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีก็เป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อผู้เรียนให้มีการพัฒนาตาม

ธรรมชาติเต็มศักยภาพและยังมีผลต่อคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย โดยควรมีที่ตั้งเหมาะสม การคมนาคมสะดวก ปลอดภัยจากแหล่งอบายมุขและมลภาวะ รวมทั้งมีการจัดบริการอาหารกลางวันอย่างเหมาะสม มีอาคารสถานที่เหมาะสมและปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ผลการศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ใจโปร่ง (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก มีแบบภาวะผู้นำทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีความสัมพันธ์กับการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทุกด้านในทางบวกในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารในสถานศึกษาเป็นการบริหารตามโครงสร้างการบริหารที่อยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการการดำเนินงาน การตัดสินใจอะไรจำเป็นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดจากหลายๆฝ่าย ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญในทีมงานและตัวบุคคล สร้างสัมพันธภาพและมิตรไมตรี สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเพื่อแสวงหาความร่วมมือจากผู้ได้บังคับบัญชาในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิค 5 ร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมชื่นชม

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการศึกษาพบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ภาวะผู้นำแบบชี้แนะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้นำของท่านมักเป็นผู้กำหนดวิธีการทำงานให้ และ ในการปฏิบัติงานของท่านมักถูกกำหนดด้วยระยะเวลา มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายและรองสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้แบบภาวะผู้นำแบบอื่น ไม่ควรกำหนดวิธีการทำงานให้ ควรใช้วิธีร่วมกันกำหนดวิธีการทำงานหรือมอบหมายงานโดยกำหนดเป้าหมายให้ และไม่ควรถูกกำหนดการทำงานด้วยระยะเวลา ควรมีการวางแผนงานให้ชัดเจน

2. จากผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ด้านนักเรียนมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการผ่านเกณฑ์การประเมินวัดความสามารถทางวิชาการใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คือ ภาษาไทย, คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์, สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษเท่ากับหรือสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายและรองสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักดังกล่าวเพิ่มขึ้น และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะที่จำเป็นในการทำงานและดำรงชีวิต

3. จากการศึกษาพบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับโรงเรียนคุณภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้แบบภาวะผู้นำที่เหมาะสม เพื่อให้โรงเรียนมีการพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์และสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น
3. ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาพัฒน์ เทศสวัสดิ์. (2552). การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. ปรียญาธิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทองใบ สุดชารี. (2544). ภาวะผู้นำและการจูงใจ (พิมพ์ครั้งที่ 5). อุบลราชธานี: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธวัชชัย หอมยามเย็น. (2548). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: แอล เพลส.
- พูนสิน ประคำมินทร์. (2555). การพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนคุณภาพ: กรณีโรงเรียนธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. ปรียญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุวิมล ใจโปร่ง. (2550). แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีศรีตำบล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ . กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.
- Cronbach L.J. (1990). *Essentials of Psychological testing* (5th). New York : Harper Collins.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining size for research activities. *Education and Psychological Measurement*, 30 (3) 608.